BÉLA NÉMETH v. Hungary (№ 73303/14)

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалася неможливості заявника набути право володіння на придбане ним майном у зв'язку з установленням законодавчого мораторію на виселення. Дія мораторію не поширювалася на державні органи. Заявник мав чекати впродовж двох років, перш ніж він у результаті зміг реалізувати своє право власності.

У 2014 році заявник придбав на аукціоні нерухоме майно, що реалізовувалося в рамках виконавчого провадження у справі про стягнення боргу.

Із метою пом'якшення наслідків фінансової кризи 2008 року до Закону про виконавче провадження було внесено зміни, за якими запроваджувався мораторій на виселення, спричинені стягненням боргів. Дія мораторію не поширювалася на державних службовців / агентів держави. Першочергово строк дії мораторію встановлено не було.

Таким чином, заявник ще не міг отримати право власності на майно, і боржника відтепер не можна було виселити. Заявник стверджував, що йому вдалося набути право власності на майно лише через два роки після його придбання.

Посилаючись на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції та статтю 14 Конвенції (заборона дискримінації), заявник скаржився на те, що йому було відмовлено в реалізації ним свого права власності, а також на те, що він зазнав дискримінації, оскільки відповідне законодавство захищало державних суб'єктів, завдаючи шкоду приватним особам.

Оцінка Суду

Стаття 1 Першого протоколу до Конвенції (захист власності)

Уряд стверджував, що заявник розраховував на те, що він набуде цей актив, коли придбає відповідне майно. Однак цього було недостатньо для реалізації заявником своїх прав за Конвенцією, оскільки він ще не був власником цього майна. Уряд також наголосив на суспільній необхідності у вжитті державою відповідних заходів. Проте заявник указував, що майно було частиною його портфеля активів (portfolio of assets).

ЄСПЛ вважав, що заявник мав принаймні законне очікування щодо реалізації права власності згідно з угорським законодавством, що є власністю відповідно до положень Конвенції. Заява була визнана прийнятною.

ЄСПЛ нагадав, що втручання в приватну власність повинно бути законним, переслідувати легітимну мету в інтересах суспільства та забезпечувати баланс між загальними інтересами та правами особи.

Сторони у справі не заперечували, що заявник використовував своє майно під «контролем» держави. ЄСПЛ із цим погодився.

ЄСПЛ зазначив, що встановлення мораторію мало юридичне підґрунтя. На думку ЄСПЛ, питання невизначеності відповідного закону були питаннями справедливого балансу.

ЄСПЛ визнав, що дії національного законодавчого органу при введенні мораторію були в межах його свободи розсуду і не були «явно необґрунтовані». Мораторій відповідав конвенційним критеріям суспільного інтересу.

ЄСПЛ зазначив, що тимчасове призупинення або поступове виконання рішень судів належить до дискреції національних органів влади. ЄСПЛ був обізнаний про кризу в Угорщині на той час і про необхідність запобігання набуттю її громадянами статусу безпритульних. Окрім того, ЄСПЛ встановив, що мораторій не позбавив заявника його законних очікувань щодо власності, а лише відстрочив набуття ним права власності. ЄСПЛ також зазначив, що законодавство було швидко змінене: додано положення про строк дії такого мораторію.

Оскільки на заявника не було покладено надмірний індивідуальний тягар, ЄСПЛ встановив відсутність порушення його прав.

Стаття 14 Конвенції (заборона дискримінації)

ЄСПЛ визнав статтю 14 Конвенції застосовною в цій справі. ЄСПЛ повторив, що держави мають широкий розсуд у сфері регулювання житлових правовідносин у силу складності соціальних та політичних проблем. У цій справі ЄСПЛ вирішив, що, хоча державні суб'єкти були звільнені від дії мораторію, це передбачало низку положень щодо заходів, які слід вжити.

Окрім того, основні учасники таких правовідносин – постачальники орендного житла – були суб'єктами приватного сектору, що неминуче призвело до поширення дії мораторію на них більшою мірою.

Зрештою, оскільки становище заявника у справі не було «відповідно схожим» зі становищем державних органів, ЄСПЛ констатував, що заявник не міг зазнати дискримінації. Отже, порушення статті 14 Конвенції не було.

Висновок

Відсутність порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (захист права власності).

Відсутність порушення статті 14 Конвенції (заборона дискримінації) у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 17 грудня 2020 року й набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.